

heemkundige kring
Meise - Oppem - Wolvertem

BERLA

driemaandelijks tijdschrift
jaargang 1985 nummer 11

Berla

HEEMKUNDIGE KRING
MEISE-OPPEM-WOLVERTEM
EN OMGEVING

EREVOORZITTER L. VAN HEMELDONCK
VOORZITTER R. BELLEMANS
SECRETARIS R. MOERENHOLT
PENNINGMEESTER F. HEVVAERT

REDAKTIERAAD R. BELLEMANS
M. GILLISJANS
R. MOERENHOLT
R. MOREAU
W. PAS

ONS TIJDSCHRIFT :

- . verschijnt driemaandelijks
- . jaarabonnement (+ lidgeld) 200 frank
- . los nummer 60 frank

ZETEL VAN DE KRING :

HASSELTBERGSTRAAT 21
1860 MEISE
TEL 02-269.53.15
ASLK 001-1189490-55

BERLA verzamelt alles wat betrekking heeft op onze fusiegemeente en omgeving. Bezit U oude dokumenten, registers, notarisakten, archieven, boeken, landkaarten, alaan, vroegere gebruiksvoorwerpen van welke aard ook, zichtkaarten, foto's... ? Wij vragen U vriendelijk om inzage te verlenen en bestudering mogelijk te maken.

Geef een seintje ! Dank bij voorbaat !

Mededeling

De "verhuis" van de gemeentelijke bibliotheek verliep parallel met de ontruiming van de lokalen die Berla betrok in het gebouw. De Heer Burgemeester Frans Kerremans zette zich persoonlijk in om een passende werkruimte en bergplaats ter beschikking te stellen voor onze vereniging.

Rekening houdend met onze dienstverlening aan leden en belangstellenden, werd bevonden dat een lokaal in de "Snipper" de beste oplossing zou zijn. Nog even wachten tot een zaaltje vrij komt.

Het bezit van "Berla" werd voorlopig opgeslagen in dozen en manden en is dus tijdelijk niet toegankelijk.

Hartelijk dank voor Uw tussenkomst, Heer Burgemeester.

R. Bellemans,
Voorzitter.

Eligius, patroon van de 'hazepoten'

Hebt U hem al eens goed bekeken, Eligius van het vignet van de St. -Eloois-vrienden ? Een mooie heilige, twee engeltjes kronen hem met lauweren en reiken hem de bisschopsstaf aan.

Even wat aandacht voor de schatten waartussen Eligius troont en nu blijkt dat de smeden(-vrienden) van Meise leentje-buur speelden bij de goud- en zilversmeden van Antwerpen!

Eligius is op deze prent niet voorgesteld met de gekroonde hamer, zijn attriboot als beschermheilige van de smeden, doch is omgeven door gouden en zilveren kunstwerken, die in tegenspraak met de werkperiode van de graveur, Petrus van Pinxten (1702- na 1782), allen dateren uit de 17de eeuw.

Links van St. -Elooi, opgehangen als trofee enkele juwelen waarvan het hart met Christusmonogram het interessantste is : dit oorspronkelijk gouden - eventueel geëmailleerd-juweel vinden we eind 18de eeuw en vooral in de 19de eeuw, terug als het overbekend 'Vlaams Hart' in zilver met diamant op folie, dat dan aansluit bij de Mariaverering te Antwerpen en te Mechelen (1).

Op de achtergrond staat een juweelkistje met een vijftiental sierstukken: ringen, oorbellen en een parelsnoer. Het kerkelijk zilver is hier vertegenwoordigd met een gekroonde ciborie, te dateren 1660-1680, een processiekruis en een grote altaarkandelaar.

Als burgerlijk zilver vinden we een grote schenkan op de achtergrond, een schotel, een gedreven helmkan met bijhorend bekken, een konfoor en een snuifdoos. Het minder herkenbaar voorwerp vooraan is een voor de 18de eeuw archaisch zoutvat. Dit model vindt men wel eens op een oud stilleven, op de 'pootjes in de lucht' kon een boterschaaltje gesteld worden.

Boven de juwelen hangt een bestek met eenvoudige vlakke steel, de gesmeden vork heeft slechts drie tanden, de lepelbak is nog aangezet met een lange priem.

Vooraan liggen enkele werktuigen; een penhamer, een pincet en een... hazepoot. De dicht- en kortbehaarde hazepoot is een ideale borstel om waardevol materiaal bijeen te veggen. Diamantbewerkeren gebruikten hem om het 'bort' samen te veggen en het als slijppoeder te recupereren. In de iconografie van de goud- en zilversmeden ateliers ontbreekt hij zelden (2).

De hazepoot werd gebruikt om de 'laveur' het fijne stof van edel metaal, dat bij slijpen, vijlen en zagen vrijkomt, te verzamelen. Meer dan eens werden de edelsmeden smalend 'hazepoot' nageroepen. Het getuigt van zin voor humor, dit scheldwoord voor de patroon heilige af te beelden!

Centraal staat het borstbeeld van Sint Elooi. Waarschijnlijk is het de zilveren reliekbuste die de Antwerpse goud- en zilversmeden op hun altaar vereerden. Evenals de hem omringende voorwerpen is hij ouder dan de prent zelf en haast identiek aan de zilveren St. -Nicolaas, in 1661 vervaardigd door de Antwerpse zilversmid Joannes Moermans (1625-1703) en nu bewaard in de hoofdkerk van St-Niklaas-Waas (3).

De Antwerpse goud- en zilversmeden bezaten reeds in 1579 een zilveren St. -Elooisbeeld (4), doch de hier afgebeelde reliekbuste is vermoedelijk deze vermeld in een overeenkomst tussen de kerkmeesters van de Borchtkerk - de verdwenen St. -Walburgiskerk- en het gildebestuur, gesloten op 27 september 1704 (5).

Hierbij vragen de kerkmeesters of ze de reliekwieën van St. -Elooi, die ze onlangs verworven hebben, mogen ten-

toonstellen en in processie rondragen, gemonteerd in het beroemde beeld van de Zilvermeden. Tot dan stond dit beeld opgesteld in de St. -Pauluskerk, op een zijaltaar, -het huidige Heilige Kruisaltaar- schuin over de gemeenschappelijke grafkelder van de gouden zilvermeden.

Als compensatie voor het gebruik van de zilveren Eligius van onze prent, stelden de kerkmeesters het hoofdaltaar van de Borchtkerk - dit met het beroemde altaarstuk van P. P. Rubens, 'De Kruisoprichting', nu in de kathedraal (6) - met het koorgestoelde en haar muzikanten, ter beschikking van de goud- en zilvermeden om er tweemaal per jaar, de dag na St. -Jan in de zomer en op 1 december, hun patroonheilige te vereren (7).

Deze missen met muziek op St. -Elooisdag worden in de gildearchieven een laatste maal vermeld in 1791. De kerkmeesters van St. -Walburgis betalen 12 gulden voor het gebruik van de 'ornamenten' waarbij vermoedelijk ook nog de St. -Elooisbuste hoort (8).

Indien deze reliekbuste de financiële moeilijkheden van de gilde omtrent 1770 overleefd heeft, is ze zeker bij de Franse opeisingen van 1795 in de smeltkroes verdwenen.

De devotieprent met St. -Eligius

De oorspronkelijke versie van de hier afgebeelde prent is niet meer voorhanden, doch een 50-tal jaar geleden werden van de originele koperplaat -nu in onbekend privaatbezit- enkele afdrucken gemaakt, waarvan een in de Provinciale Musea Sterckshof te Deurne bewaard wordt (9).

Tot einde juni prijkte een afbeelding hiervan op de tentoonstelling 'Meesterwerken in zilver uit privé-verzamelingen' in het Bijlokemuseum te Gent.

Vermoedelijk is een eerste versie van deze prent ontworpen bij het vervaardigen van de zilveren St. -Elooi en werd ze verkocht om de kosten van een

dergelijk kunstwerk te delgen, een toen veel voorkomend gebruik trouwens.

Half 18de eeuw lijkt Petrus van Pinxen er een nieuwe versie van gegraveerd te hebben. Vergeleken met een andere prent van hem, 'Sint-Severus van de wevers' waar hij op een stuntelige wijze de engeltje met lauwerkrans copiëert (10) is het duidelijk dat de oorspronkelijke versie van de St. -Elooisprent van een heel wat beter gehalte moet geweest zijn. Het formaat; 12, 7 bij 17, 7 is deze van een zgn. offerandeprent; ze werden geschonken na het bijwonen van de verplichte mis op Sint-Elooisdag.

De plaatsnijder Petrus van Pinxen (10)

Petrus van Pinxen is vermoedelijk slechts één van deze kleine graveurs die zich bezig hielden met het maken van devotieprenten en minder interessante boekillustraties.

Hij wordt gedoopt in de parochie van O. L. Vrouw-noord, 9 februari 1702 als zoon van Jacobus en Catharina Cruyt (11). Ruim twee jaar vroeger is bij het gelijknamige ouderpaar een zoon Petrus geboren die dan vermoedelijk reeds overleden is (12). Hoewel de naam van Pinxen zeldzaam is te Antwerpen, hebben we noch broers of zusters, noch huwelijk noch overlijden van onze graveur kunnen terugvinden.

Evenwel gaat hij als 13-jarige -de gebruikelijke leeftijd- in de leer bij de plaatsnijder Henricus Franciscus Diamaer (Diemaer) (13) en wordt vrijmeester in het St. -Lucasgild in het dienstjaar 1725-26 (14). Hij betaalt slechts 14 gulden meestergeld 'met consent' van de Dekens, doch op welke gronden de vermindering van meestergeld wordt toegekend is niet duidelijk.

Van zijn werken zijn slechts enkelen gekend : het Prentencabinet te Antwerpen bezit de volgende :

H. ELISIUS BIDT VOOR ONS

- het wapen van de familie Van Varendonck met de titelplaat van een tweedelig werk van J. P. Moons, 'Sedelijck Vermaeck' uitgegeven te Antwerpen bij P. J. Parijs (1765-1772) en geïllustreerd met 27 prenten van G. Bouttats en P. van Pinxen (15);
- een prent van St. -Paulus (16);
- een prent van de heilige Severus, patroon van de wevers (17) die eveneens afgedrukt is in 'Eigen Aard' door Dr K. C. Peeters (18) en waarvan het vierregelig vers in chrono-

gram gedateerd is resp. 1783, 1783, 1782 en 1784.

Vermoedelijk is dit zijn laatste opdracht. We hebben zijn overlijden niet gevonden, dit is niet onvoorwaardelijk toe te schrijven aan de onvolledige overlijdensregisters, mogelijks is de zeer bejaarde graveur -en dit gebeurde meestal met geriatrisch senielen- overleden in een van de buitenijen van Antwerpen, en zo raakt men hun spoor bijster.

G. V. van Hemeldonck

Bronnen en literatuur

Onze dank gaat in de eerste plaats naar Mevr. A. Claessens-Peré, wetenschappelijke assistente bij de Provinciale Musea Sterckshof, die de foto van de gravure bezorgde. (Fotodienst Provinciale Musea Antwerpen, FD 1084/5/10).

- (1) G. De Coninck-Van Gerwen, Vlaamse harten, in Uit de Sacristie, catalogus voor de gelijknamige tentoonstelling in het Provinciaal Museum Sterckshof, 1985, p 143-148.
- (2) iconografie van de ateliers : Marc Rosenberg, Geschiede der Goldschmiedekunst, Osnabrück 1972, p 67-78.
- (3) Catalogus Antiek Edelsmeedwerk uit Wase Kerken, 1974, p 110, 112.
- (4) D. Schlugleit, De Antwerpse Goud- en Zilvermeden in het Corporatief Stelsel, Wetteren 1969, p.68.
- (5) D. Schlugleit, op. cit. p 199 en Stadsarchief Antwerpen origineel stuk in minuut van nots. Bertijn N 213 f° (-) 27 september 1704.
- (6) meest recente literatuur : Herman de Pooter, Waar is Wat in de Onze Lieve Vrouwkathedraal, april 1984, p6.
- (7) D. Schlugkeit, op. cit. p 200.
- (8) ibid. p 201.
- (9) catalogus Meesterwerken in Zilver uit privé-verzamelingen. Gent 1985 p 132.
- (10) biografische gegevens over Petrus van Pinxen :
U. Thieme en F. Becker, Allgemeines Lexikon der Bildende Künstler, Leipzig 1938, deel 27 p 67.
Ph. Rombouts en Th. van Lerius : De Liggeren en andere Historische Archieven der Antwerpse St-Lucasgilde, Antwerpen 1872, deel II pp 698, 700, 741, 743.
A.G.G. de Vries. De Nederlandsche Emblemata, (1899) p 221.
Benjamin Linning, La Gravure en Belgique, (1911) p 148.
- (11) Stadsarchief Antwerpen, doopregisters O. L. Vrouw -Noord PR 36 f° 44.
- (12) ibid f° 162 v°.
- (13) Liggeren, II, p 698, 700.

- (14) Liggeren, II, p 741, 743.
- (15) Wapen van de familie Van Varendonck met onderschrift 'Crescite in Gratia' getekend P. v. Pinxen fec 1765. Stedelijk Prentencabinet cat I p 317 - inv. nr 2732 vermeld in A.G.G. de Vries, De Nederlandsche Emblemata p 221.
- (16) Stedelijk Prentenkabinet, cat III, 342/1° inv nr 15.832
- (17) Stedelijk Prentenkabinet, cat II, 272 - inv nr 2732
- (18) K. C. Peeters, Eigen Aard, Antwerpen, z. d. p 225

Heemkundige Kring « Berla »
Meise - Oppem - Wolvertem en omgeving

De Sint-Elooi kapel en Sint-Elooi vieringen te Meise

C. Noppen
Schatbewaarder van de K.F. « Sint Martinus » Meise

1985

ZOLANG DE VOORRAAD STREKT

U stort 150 Fr op onze rekening 001-1189490-55 en per kerende post wordt U een exemplaar van ons eerste jaarboekje toegestuurd. Een onmisbaar bezit. Een fijn geschenk.

Let wel : de prachtige foto van de St. -Elooi kapel die voorkomt op de kapt van het boekje is het werk van de Heer Fried Van Campenhout, Brusselsestw 29 te 1860 Meise. Door samenloop van omstandigheden werd dit niet vermeld in de uitgave. Ere wie ere toekomt.

Volkstelling

Op 31 december 1900 werd in Meise een "Algemeene Volkstelling" gehouden. De administratie besteedde veel zorg aan de opsomming van alle mogelijke beroepen (ongeveer 300).

Wij weerhielden deze die toepasselijk waren op de toenmalige inwoners van

Meise. De telformulieren waren opgesteld in het Frans en vertaald in gebrekkig Nederlands.

Hierna volgt wat 'volksteller' Laurent Krokaert noteerde.

OPGAVE DER BEROEPEN

Ambten of Betrekkingen (Voorbereidend Kader) der inwoners, die hun gewoon verblijf in de omschrijving van den volksteller hebben.

Kader I : Nijverheidsberoepen

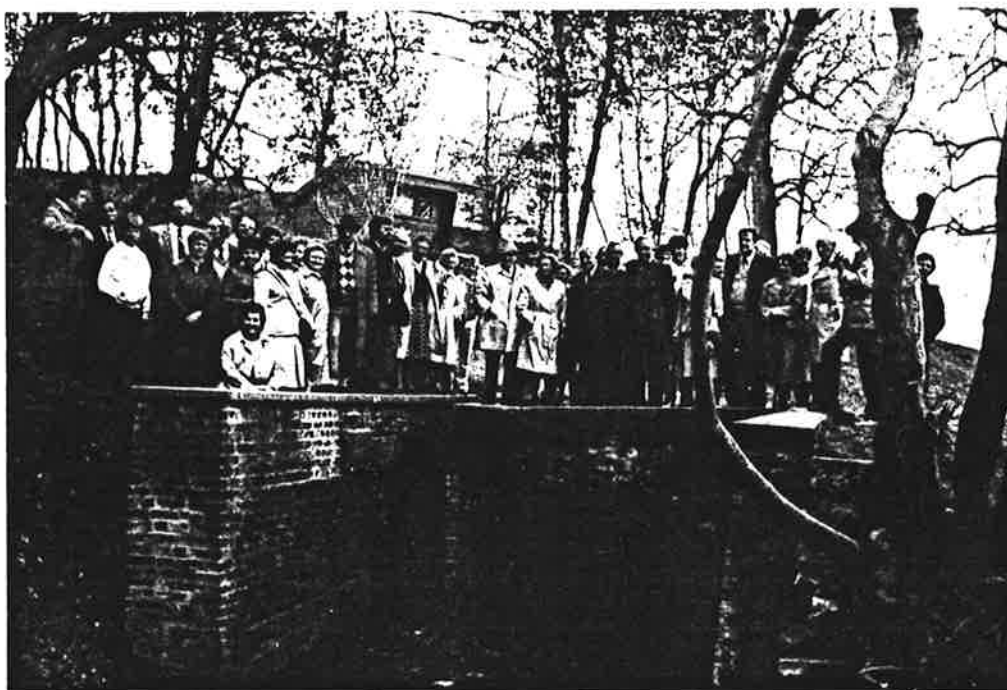
Fabriceering van alle voorwerpen in gewone metalen	1 meester
Fabriceering van mout en bier	1 gast
Verdeeling, bereiding, aanwending der houtsoorten	4 meesters 3 gasten
Het slachten van vee	1 meester
Vervaardiging van benodigdheden voor kleermakers	1 meester 4 meesteressen
Vervaardiging van lederen schoeisels	4 meesters
Koetsenmakersnijverheid, Wagenmakerij	2 meesters 1 gast
Bouwnijverheid	4 gasten
Vervoer van brieven	2 technische bedienden

Kader II : Beroepen buiten de Nijverheid, Ambten, Betrekkingen

Herbergiers	20 mannen 1 vrouw
Kooplieden in groenten	1 man
Kooplieden in melk	1 man
Kooplieden in specerijen	4 mannen
Bedienaars van den Katholiek eeredienst	1 man
Onderofficieren, Vrijwilligers, Miliciens	4 mannen
Onderwijzend personeel der gemeenten	1 man 1 vrouw
Beambten gehecht aan den eeredienst en aan de kerken	1 man

Landbouwers	176 mannen 18 vrouwen
Gepensioneerden	1 vrouw
Bovenmeiden	13 vrouwen
Bijzondere bewakers van goederen	2 mannen
Werklieden in dienst bij landbouwers	40 mannen
Alle ander slag van werklieden	3 mannen
<u>Kader III</u> : Personen zonder beroep; ambt, noch winstgevende betrekking aangegeven	205 mannen 396 vrouwen

R. B.

Nakomertje.

Groepsfoto van de deelnemers aan de uitstap naar de Scheldebron. Even na dit kiekje werd een 'Scheldelied' uit volle borst gezongen...

DE DRIE TAMBOERS.

*Militaire Rondo
van de XVIIe eeuw.*

Marschtempo

Daar wa - ren drie tam -
boers Die van den oor - log kwa - men, Daar
wa - ren drie tam - boers die van den oor - log
kwa - men. Rauw, rauw, rauw, dat is flauw, die
van den oor - log kwa - - men.

2

De jongste van de drie
Droeg eenen hoed met roozen.
De jongste van de drie
Droeg eenen hoed met roozen.
Rauw, rauw, rauw,
Dat is flauw,
Droeg eenen hoed met roozen.

3

Daar was een koningskind,
Dat lag al voor zijn venster.
Daar was een koningskind,
Dat lag al voor zijn venster.
Rauw rauw rauw,
Dat is flauw,
Dat lag al voor zijn venster.

4

Het sprak er: „Schoon tamboer,
Vereer mij met uw roozen.
Het sprak er: „Schoon tamboer,
Vereer mij met uw roozen.
Rauw rauw rauw,
Dat is flauw,
Vereer mij met uw roozen.

5

„Mijn roozen geef ik niet
Vóór den dag van mijne trouwe.
Mijn roozen geef ik niet
Vóór den dag van mijne trouwe.
Rauw rauw rauw,
Dat is flauw,
Vóór den dag van mijne trouwe.“

6

Toen sprak Mijnheer Koning:
„Vertrek of'k zal u doen hangen.
Toen sprak Mijnheer Koning:
Vertrek of'k zal u doen hangen.
Rauw, rauw, rauw,
Dat is flauw,
Vertrek of'k zal u doen hangen.“

7

Hij sprak: „Mijnheer Koning,
Mijn dood is niet geoorloofd.
Hij sprak: „Mijnheer Koning,
Mijn dood is niet geoorloofd.
Rauw, rauw, rauw,
Dat is flauw,
Mijn dood is niet geoorloofd.

8

Toen sprak Mijnheer Koning:
„Waar zijn uwe rijkdommen?
Toen sprak Mijnheer Koning:
Waar zijn uwe rijkdommen?
Rauw, rauw, rauw,
Dat is flauw,
Waar zijn uwe rijkdommen?“

9

„Mijn rijkdommen die zijn
Mijn trommels en mijn stokken
Mijn rijkdommen die zijn
Mijn trommels en mijn stokken
Rauw, rauw, rauw,
Dat is flauw,
Mijn trommels en mijn stokken.“

10

Toen sprak Mijnheer Koning:
„Wie is er dan uw vader?
Toen sprak Mijnheer Koning:
Wie is er dan uw vader?
Rauw, rauw, rauw,
Dat is flauw,
Wie is er dan uw vader?“

11

„Mijn vader is koning
En dat van heel Italiën
Mijn vader is koning
En dat van heel Italiën
Rauw, rauw, rauw,
Dat is flauw,
En dat van heel Italiën.“

12

Toen sprak Mijnheer Koning:
„Mijn' dochter is u geschenken.
Toen sprak Mijnheer Koning:
Mijn' dochter is u geschenken.
Rauw, rauw, rauw,
Dat is flauw,
Mijn' dochter is u geschenken.“

13

„Uw' dochter wil ik niet,
Zij is te laag van state.
Uw' dochter wil ik niet,
Zij is te laag van state.
Rauw, rauw, rauw,
Dat is flauw,
Zij is te laag van state.

DE TROMBALSLAGER (Felix Streulens).
VAN DE KONINKLIJKE FANFARE " DE VERENIGDE BROEDERS "
VAN MEISE.

Tweede Heemwandeling

September 1985 was een zomermaand zondermeer. Doch net die ééne zondag dat Berla samen met de cultuurfondsen het 'landschap van Edwin Ganz' wilden ontdekken, bleken de weergoden een miezerig weertje in petto te hebben.

Gelukkig voor het veertigtal moedigen bleek de regenuitrusting al even na het vertrek overbodig.

Voor de Tweede Heemwandeling kon de kring andermaal rekenen op een deskundige gids, nl. Jan De Groof van de Vlaamse Wandelaarsbond.

Samenkomst was voorzien om 14 u aan de Brabants gotische St. -Martinuskerk van Meise. Zowat op dat uur vertrok de groep kort afzakkend langs de oude pastorie naar het laag gelegen gedeelte van Meise. Langsheen enkele recente wijken gingen de wandelaars naar de St. -Elboiweg. Na de vlot genomen eerste helling bereikten we de kapel.

Na een woordje uitleg en een blik op het 16de eeuwse 'Hof ter Hasselt' ging de tocht naar de Klepperbaan. Daar bleek Ganz ook langs te wandelen en zulks omdat de ouders van zijn liefje er grond bewerkten.

Langs de Klepperbaan, lichtjes stijgend, vervolgde de groep haar wandeling naar de 'zessprong', een historisch kruispunt o.a. van Romeinse wegen. Op dit kruispunt met een merkwaardige steen, zou vroeger een groot kruis gestaan hebben.

Vandaar trokken de wandelaars langs een klein voetpadje naar Oppem. Hier kregen de wandelaars een panoramisch zicht op het vlakke land van Vlaanderen en het heuvellandschap van Brabant. We bevinden ons hier zowat op de grens tussen Laag- en Midden-België.

Maar naast een prachtig zicht op het lieflijke Oppem is er ook dat op de dreigend (?) aanrukkende Brusselse agglomeratie.

Doorheen Oppem met zijn vele en schilderachtige hoevekes, zijn oude enorme pastorie, zijn wit kerkje en zijn vele hellende straatjes, bracht de gids de groep vlakbij een pleisterplaats van Ganz : het ouderlijk (café) huis van zijn liefje...

Na een woordje uitleg werd 'geklommen' tot op de Heirbaan. Daar werd het Vossenholwegje opgezocht om langs het bos Amelgem te bereiken.

De belangstelling voor het prachtige 'Klein Amelgemhof' waar het BRT-feuilleton 'Een mens van goede wil' werd opgenomen, was groot.

Dan nam de groep de stijgende en kronkelende hollestraat naar het 'Groot Amelgemhof' met de legendarische 'Duivelsschuur'.

Iets verder staat een café waar vele wandelaars een geuze of kriek gaan drinken. Wij maken daarop geen uitzondering en op de gezondheid van de heemkundige kring wordt het glas streekbier leeggemaakt.

Maar bovendien is de vader van de bazin voor ons een getuige : hij werkte op het kasteel bij de keizerin en kende aldus ook Edwin Ganz.

Na een bezoek aan de kapel van Amelgem (17de eeuw) trekken we door de holle Kaarlijkstraat tot aan een kleine weg : deze zou vanaf 1986 het Edwin Ganzpad gedoopt worden.

Aan het uiteinde zou een aandenken geplaatst worden (vlakbij de zgn tuinwijk).

Door het park gaan we tenslotte terug naar ons vertrekpunt. Gids Jan De Groof deelt nog een waardevol geschenk uit en na algemene bedanking zit de 2de Heemwandeling van Berla erop.

Bedankt Berla, bedankt wandelaars, bedankt gids Jan voor die waarlijk geslaagde 2de Heemwandeling.

ORDONNANTIE
VAN DE HEEREN
WETHOUDEREN
OP HET FEYT
DER VROEDE-
VROUVVEN.

TOT BRUSSEL.

By MARTINUS VAN BOSSUYT, ghezworene Stads-Drucker, in de Verck-
straet. 1698.

Ende Herdruckt

By de Weduwe van ANTONIUS CRAMER, Stads-Druckersse op het
Canteinsteen 733.

(1)

Y N E H E E R E N die Amptman, Borghe-meesteren, Schepenen, Tresoriers, Rentmeesters, ende Raedt der Stadt Brussel on-

derricht zynde, datter veel Vrouw-persoonen hun bemoyen met het Ampt, oft werck van Vroede-vrouwen, daer toe sy niet nut, noch bequaem en zyn, noch oock geen en hebben, noch gheadmitteert en zyn, waer door komen te gheschieden vele inconvenienten, ende ongelucken, soo in respecte van de Vrouwen, als hunne vruchten, die welcke door onwetende ende onbequaeme Vroede-Vrouwen worden bedorven, ende qualyk ghe-tracteert; ja oock somwylen het leven verlieten, ende die jonghe Kinders niet, ofte qualyk worden ghedoopt, ende om daer tegens te versien: Soo hebben myne voorz. Heeren goet gevonden t'ordonneren ende te statueren die Poincten hier naer volghende.

B

I.

(2)

I.

I N D E N E E R S T E N, Dat geene Persoonen hun en sullen vermogen te bemoyen het werck van Vroede-vrouwship, ten zy dat de selve eerst, ende voor al zyn gheexamineert in het Collegie van de Medecynen deser Stadt, ter Interventie van den Heere Sur-intendent uyt die Weth, ende dat de selve van wegen dese Stadt sullen wesen gheadmitteert by particuliere Acte, op pene van vyf-en-twintigh guldens voor d'eerste reyse, ende voor de tweede het dobbel, ende voor die derde, op de pene van arbitralyk gecorrigeert te worden, andere ten exemple.

II.

Ende op dat het selve niet en soude genegligeert worden, soo sullen de selve Vrouw-persoonen, hun daer mede bemoyt hebbende, ende die hun naermaels soude bemoyen, schuldigh ende gehouden zyn hun te representeren aen het voorz. Collegie binnen den tydt van vierthien daeghen naer die Publicatie deser; op pene dat by soo verre de selve hun met sulckdaenigh werck, oft Ampt niet bemoyen, sullen vervallen in eene amende van vyf-en-twintigh guldens, ofte wel andere arbitraire, ten oplichte van de ghene, die geen middel en soude hebben, om de selve op te brengen.

III.

(3)

III.

Item wort expreffelyck verboden, dat die Vroede-vrouwen te seer sonden steunen, ofte staen op hunne eygene opinie ende werenschappe, onder het decksel, dat sy het selve Ampt vele jaeren sonden ghedaen, ende geexerceert hebben; maer sullen schuldigh ende gehouden zyn in zwaere ende moyelycke arbeiden te doen roepen eenen Doctoor in de Medecyne, om by dessels raedt, ende adviis het pericule des te beter te weiren: op pene als voren van arbitrale correctie.

IV.

Voorder wordt oock verboden aen de selve Vroede-Vrouwen in den arbeyt, ofte van Kinde verloft zynde, eenighe Poeders, oft Medicamenten inne te geven, oft te doen haelen, ofte daer toe raedt te geven: op pene als boven, ende van arbitralyk gecorrigeert te worden.

V.

Item ofte het gebeurde, datter twee, ofte dry Vroede-Vrouwen by een werden geroepen by wete, ofte wille van goede Liedens, om soo beter te versien teghen eenigh ongeluck, ofte swaerigheyt, sullen de selve Vroede-vrouwen met elck ander pefelyck, vredelyck, ende sonder turbatie handelen: op die pene van vyf-en-twintigh guldens by hun te verbeuren.

B 2

VI.

(4)

VI.

Gelyck oock de ghene, die lest geroepen zyn, niet en sullen vermogen te weygeren goeden raedt te geven, ende te assisteren, onder het decksel, dat sy niet eerst en zyn geroepen: op pene als voren.

VII.

Sonder dat aen de Vroede-Vrouwen sal vry staen jonge Kinders te doopen, ten waer sy bemerckten eenigh apparent pericule van sterven, te meer uyt dien men veradverteert wort, datter eenighe soo ignorant zyn, dat sy niet en weten t'onderhouden die behoorelycke maniere, ende formaliteyt van het doopsel.

VIII.

Ende op dat de selve Vroede-Vrouwen daer van soude wetenschappe hebben, soo sullen sy (gheadmitteert zynde) hun adresseren aen den Heere Pastoir, ofte onder Pastoir, daer onder sy wonen, die hun sal gheven eene schriftelycke Instructie, op dat de jonghe Kinderen niet en worden gestruert van de eeuwige ende perfecte glorie.

IX.

Item wort eensgelyck gheordonneert, dat die voorz. Vroede-Vrouwen by iemanden geroepen, ende gekomen zynde, om de selve te assisteren, achtervolgende kunnen Eedt, de selve niet en sul-

len

(5)

len vermoghen te verlaeten, oft abandonneren, ende elders gaen, t' sy om meerder gewin, oft andersints, ten waere by consente van de ghene, daer sy eerst gheroepen zyn.

X.

Voorts soo wort gheordonneert, dat om remedie te stellen teghens veele listigheden dier ghepratiqueert worden door het verswygh van de nieuwe gheborene Kinderen, die seer dickwils worden gheleghet te Vondelinghe, dat die ghemelde Vroede-Vrouwen sullen schuldigh ende ghehouden zyn onder Eedt, die sy ten tyde van hunne admiffie hebben ghedaen, binnen den derden daeghe getrouwelvck over brengen aen den Heere Pastoir van de Prochie; midtsgaenders aen eenen van de dienende Vondelingh-Meefters, de naemen ende toe-naemen van alfulcken Perfoonen, die hun als Vaeder ende Moeder gheemployeert hebben, ten regarde van alfulcken nieuwe gheborene Kinderen, die van onghehoude Perfoonen worden ter werelt ghebrocht: eenfelyckx op pene van arbitraele correctie.

XI.

Welcken aengaenden die Heeren Pastoirs, Onder-Pastoirs, ende Vondelingh-meefters sullen discretelyck daer inne handelen, op dat sulckx niet en wort over al ghedivulgeert, ende wort oock gheordon-

(6)

ordonneert, dat die Vroede-Vrouwen sullen schuldigh zyn van de onghoude Vrouw-perfoonen onder Eedt af te vraeghen, wie den Vader van het Kindt is, ter wylen sy in baerens noot zyn, om daer van die waerheydt te weten, ende sullen de selve Vroede-Vrouwen, ghevraecht zynde van d'Officie, wien hun ghe-employeert heeft, schuldigh zyn t' selve te verclaeren, ende oock aen wien sy alfulcke nieuwe gheborene Kinders hebben laeten volghen, ende waer die zyn: op pene van twelf guldens, inghevalle van weygeringhe, ofte andere arbitraele correctie.

XII.

Dat de Vroede-Vrouwen die in het baeren van eenigh Kindt gheaffitteert sullen hebben, verplicht sullen syn dit Kindt selver ten Doop te draeghen, ende aen den Heere Pastoir, ofte den ghene het selve in syn plaetse sal doopen, aldan te verclaeren, den Naem ende Toe-Naem van den Vader ende Moeder, inghevalle het is van wettighe gheboorte, ende inghevalle het Kindt is van onwettighe gheboorte, den Naem van de Moeder, ende den Naem van den Vader die de Vrouw-perfoon, wesende in baerens noot, onder Eedt verclaert sal hebben, den Vaeder te wesen.

XIII.

Dat inghevalle de Vroede-Vrouwe het Kindt ver-

loft

(7)

loft hebbende, het selve door een noodtsaekelyck beletfel ten Doop niet en konde draeghen, dat sy sal moeten sorghen, dat het Kindt ten Doop ghedraeghen wort door eene perfoone, hier des verstaende, in welcken ghevalle de voorsz. Vroede-Vrouwe aen de ghesubstitueerde Perfoone sal moeten mede geven een open Biller, door haer onderteekent, behelsende den tydt, dat sy dit Kindt heeft verlost, met den Naem ende Toe-naem van den Vader ende Moeder van het selve Kindt, inghevalle het selve wettigh is, ende een besloten Biller behelsende den Naem van Moeder ende Vader, inghevalle het selve Kindt onwettigh is, welke Billetten aen den Heere Pastoir ofte desselfs ghesubstitueerde tot het doopen van dusdanigh Kindt, behandicht sullen moeten worden, ende dit alles op pene van vier-en-twintigh guldens voor de eerste reyse, ende voor de tweede reyse op suspensie van d'exercicie van Vroede-Vrouw-schap voor den tydt van ses maenden ende voordere arbitraele correctie.

XIV.

Ordonnerende aen die voorsz. Vroede-Vrouwen, dat sy sullen schuldigh zyn allen het selve punctue-lyck te onderhouden, ende hun daer naer te reguleren: op pene dat andersints by Myne voorsz. Heeren hun sal verboden worden die voordere ex-

ercicie

(8)

ercicie, t' zy voor eenighen ghelimeerde tyde, ofte voor altoos, naer gelegentheydt der saecke.

XV.

Ende ten eynde dese Ordonnantie des te heren, ende volkomentlycker gheobserveert worde, sullen die tegenwoordighe ende toekomende Vroede-Vrouwen schuldigh zyn te besorgen een dobbel ofte cotype te hebben van dese ve Ordonnantie, eenfaementlyck van de Instructie, ende Redt particuliere-lyck ghemaect, sonder hun al vorens te mogen onderwinden t' voorsz. werck: op pene als voren.

XVI.

Allen die voorsz. penen te bekeeren, een deel ten behoeve van den Heere, het tweede voor de Vondelinghen ende het derde voor den Aenbren-ger, executabel uyt chraechte deser, sonder dat de Contraventeurs sullen gheadmitteert worden in oppositie, ten sy naer voorgaende namptifatie, belastende dese met enregistraure op pene van nulliteyt.

Reserverende Myne voorsz. Heeren hun meerderen ende veranderen, soo dickwils hun goet dunc-ken ende gelieven sal.

Als gheordonneert, ghestatueert, ende ter grooten Pagen af van desen Stadt-Buyse hier gepubliceert ter presentie van Myne voorsz. Heeren die Amptman, Borghemeefters, Schepenen, Tresoriers, Rentmeesters, ende Raedt der Stadt Brussel op den 12. November 1733. ende was Onderteekent P. J. DE GREUE. loco J. J. ZEGERS.

Aktiviteiten 1986

Heel wat leden en andere heemvrienden weten het al : de bibliotheek en de archieven van Berla zijn tijdelijk niet beschikbaar.

Noodgedwongen ligt een belangrijke activiteit van de kring stil. Gelukkig heeft de gemeente beloofd zo snel mogelijk een aangepast lokaal ter beschikking van Berla te stellen.

Inmiddels werkt onze kring verder... Reeds meer dan een jaar zijn enkele ijverige leden het 'projekt' Edwin Ganz aan het voorbereiden.

Een omvangrijk werk waarvoor bijkomende hulp welkom is. Zeer waarschijnlijk zal de kring de tentoonstelling Edwin Ganz in het gerestoreerde kasteel van Boëchout kunnen laten doorgaan en dit dank zij de welwillende medewerking van de Heer Petit van de Nationale Plantentuin.

Naast de tentoonstelling Edwin Ganz voorziet de kring nog enkele andere

belangrijke activiteiten. Op algemene aanvraag van de deelnemers aan de cultuur-historische uitstap naar Bayay, Le Quesnoy en de Scheldebron, wordt reeds nu een vergelijkbare uitstap naar Duitsland voorzien.

Maar vooraleer het zover is nodigen we in januari 1986 onze familievorsers uit op een avondje 'Hoe klim ik in mijn stamboom'. Het staat zo goed als vast dat J. Laporte, voorzitter van de Vlaamse Vereniging Familiekunde-Brabant, onze gastspreker zal worden. Onze vrienden van het Davidsfonds werken traditiegetrouw mee.

In maart 1986 is er de statutaire algemene ledenvergadering. Maar er is nog heel wat werk en we hebben vele handen te kort. Bijvoorbeeld voor het opstarten van onze werkgroepen. Daarom nogmaals een oproep tot allen die actief willen meewerken (en deze medewerking is levensnoodzakelijk voor Berla...). Stuur onderstaande strook (of een copie) ingevuld terug waarvoor onze dank.

AKTIEF-LID

-

STROOK

De ondergetekende,

Naam

Adres

wil actief in Berla meewerken. Hij wil individueel of groepswork doen. Daarenboven wil hij uitgenodigd worden voor de startvergaderingen van de volgende werkgroepen : (zelf invullen).

Meise, 1 oktober 1985.

Eventuele opmerkingen :

Strook terugzenden naar

Roger Moerenhout, secretaris Berla
Kardinaal Sterckxlaan 147
1860 MEISE (Oppem)

Inhoudsopgave

1	Mededeling
2	Eligius, patroon van de 'hazepoten'
6	Zolang de voorraad strekt...
7	Volkstelling
8	Nakomertje Scheldebron
9	De drie Tamboers
11	Tweede Heemwandeling
12	Ordonnantie der Vroede Vrouwen.
15	Aktiviteiten voor 1986
16	Inhoudsopgave

HET GEMEENTEKREDIET

ECHT KULTUURVRIENDELIJK

vraag een katalogus van onze publicaties

GEMEENTEKREDIET - MEISE

J. L O M B A E R T S

Brusselsesteenweg 82

1860 MEISE

Tel : 02-269.11.93

GEMEENTEKREDIET - WOLVERTEM

T. V A N P R A E T

Hoogstraat 6A

1870 WOLVERTEM

Tel : 02-269.00.74

V E R Z E K E R I N G E N

ROGER MOERENHOUT

Kardinaal Sterckxlaan 147

1881 M E I S E (Oppem)

tel : (02)269.74.99

**DE NOORDSTAR
EN BOERHAAVE N.V.**

de eerste vlaamse
verzekeringsmaatschappij

gent 091/25 75 15

kulturele stichting NOORDSTARFONDS v. z. w.

BERLA wordt gesteund door de

ASLK

ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRETEKAS

we doen met je mee

ASLK KANTOREN TE MEISE EN WOLVERTEM